

Πειραματικό Γυμνάσιο Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Οι ρητοί αριθμοί

Φυσικοί, ακέραιοι και ρητοί αριθμοί

Φυσικοί αριθμοί (Συμβολισμός $\mathbb{N}$)

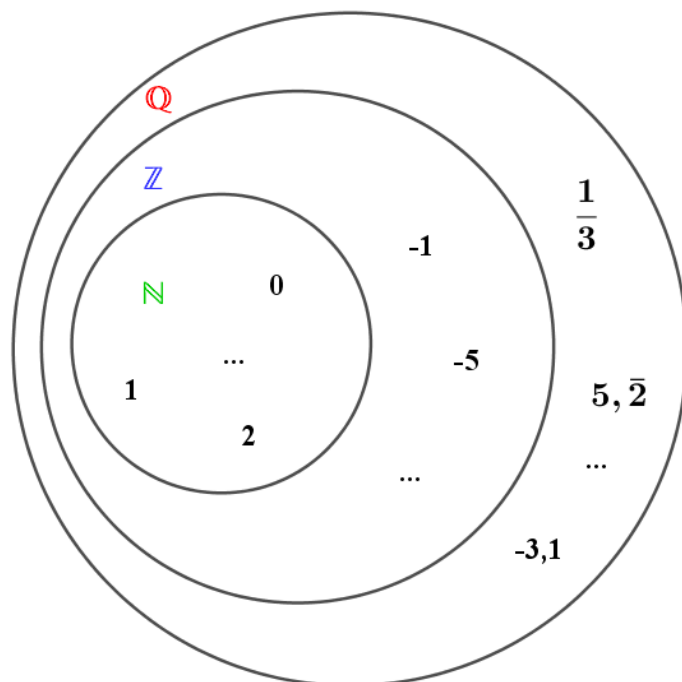
{0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, ...}

Ακέραιοι αριθμοί (Συμβολισμός $\mathbb{Z}$)

{..., -3, -2, -1, 0, 1, 2, 3, ...}

Ρητοί αριθμοί (Συμβολισμός $\mathbb{Q}$)

{κλάσματα, δεκαδικοί και περιοδικοί}

Σχέση εγκλεισμού συνόλων

Πράξεις ρητών αριθμών

Πρόσθεση ρητών αριθμών

Διακρίνω τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι αριθμοί είναι **ομόσημοι**, βάζω το κοινό τους πρόσημο και προσθέτω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $+2+3=+5$ και $-2-3=-5$

β) Όταν οι αριθμοί είναι **ετερόσημοι**, βάζω το πρόσημο της μεγαλύτερης απόλυτης τιμής και αφαιρώ τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $+2-3=-1$ και $-2+3=+1$

Αφαίρεση ρητών αριθμών

Μετατρέπω την αφαίρεση σε πρόσθεση σύμφωνα με τη σχέση $a-\beta=a+(-\beta)$ και ακολουθώ τους κανόνες της πρόσθεσης.

π.χ. $+2-(-3)=+2+3=+5$

Σημείωση: **Απόλυτη τιμή** ενός ρητού αριθμού λέγεται η απόσταση του αριθμού από το 0 και κατά συνέπεια είναι πάντα θετικός αριθμός.

π.χ. $|-3|=3$ και $|+3|=3$

Πολλαπλασιασμός ρητών αριθμών

Διακρίνω τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι αριθμοί είναι **ομόσημοι**, βάζω το πρόσημο (+) και πολλαπλασιάζω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+2)(+3)=+6$ και $(-2)(-3)=+6$

β) Όταν οι αριθμοί είναι **ετερόσημοι**, βάζω το πρόσημο (-) και πολλαπλασιάζω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+2)(-3)=-6$ και $(-2)(+3)=-6$

Διαίρεση ρητών αριθμών

Διακρίνω τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι αριθμοί είναι **ομόσημοι**, βάζω το πρόσημο (+) και διαιρώ τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+12):(+3)=+4$ και $(-12):(-3)=+4$

β) Όταν οι αριθμοί είναι **ετερόσημοι**, βάζω το πρόσημο (-) και διαιρώ τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+12):(-3)=-4$ και $(-12):(+3)=-4$

Γινόμενο πολλών παραγόντων

Διακρίνω τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν οι παράγοντες είναι θετικοί αριθμοί βάζω το πρόσημο (+) και πολλαπλασιάζω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+1)(+2)(+3)(+4)=+24$

β) Όταν υπάρχει έστω κι ένας αρνητικός παράγοντας, μετράω το πλήθος των αρνητικών παραγόντων και αν αυτό είναι:

β₁) άρτιο (ζυγός αριθμός), βάζω πρόσημο (+) και πολλαπλασιάζω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(+1)(-2)(-3)(+4)=+24$

β₂) περιττό (μονός αριθμός), βάζω πρόσημο (-) και πολλαπλασιάζω τις απόλυτες τιμές τους.

π.χ. $(-1)(-2)(-3)(+4)=-24$

Δυνάμεις ρητών αριθμών με εκθέτη θετικό φυσικό αριθμό

Διαφορετικά, διακρίνω τις εξής περιπτώσεις:

α) Όταν η βάση της δύναμης είναι θετικός αριθμός, βάζω πρόσημο (+) και την αριθμητική τιμή της δύναμης.

π.χ. $(+3)^3 = +27$

β) Όταν η βάση της δύναμης είναι αρνητικός αριθμός, ελέγχω τον εκθέτη της δύναμης.

β₁) Όταν είναι άρτιος (ζυγός αριθμός), βάζω πρόσημο (+) και την αριθμητική τιμή της δύναμης με την αντίστοιχη θετική βάση.

π.χ. $(-3)^4 = +81$

β₂) Όταν είναι περιττός (μονός αριθμός), βάζω πρόσημο (-) και την αριθμητική τιμή της δύναμης με την αντίστοιχη θετική βάση.

π.χ. $(-3)^3 = -27$

Ιδιότητες δυνάμεων με εκθέτη φυσικό αριθμό

α) $a^μ \cdot a^ν = a^{μ+ν}$

β) $a^μ : a^ν = a^{μ-ν}$ ($μ > ν$)

γ) $a^ν \cdot b^ν = (a \cdot b)^ν$

δ) $a^ν : b^ν = (a : b)^ν$ ($b \neq 0$)

ε) $(a^μ)^ν = a^{μν}$

Προσοχή! $a^μ + a^ν \neq a^{μ+ν}$ και $a^μ - a^ν \neq a^{μ-ν}$

Δυνάμεις ρητών αριθμών με εκθέτη ακέραιο

Όταν ο εκθέτης είναι μηδέν ισχύει: $a^0 = 1$ με $a \neq 0$

Επίσης, ισχύουν:

α) $a^{-ν} = \frac{1}{a^ν} = \left(\frac{1}{a}\right)^ν$

β) $\left(\frac{α}{β}\right)^{-ν} = \left(\frac{β}{α}\right)^ν$